

Slavenski dom

Ste. 184

V Ljubljani, v četrtek, 13. avgusta 1936

Leto 1.

Uporniki dobivajo neprestano ojačenja. Strahoviti, neusmiljeni boji, kakor jih Španija še ni videla, divjajo naprej

Nemčija izročila Španiji ultimatum?

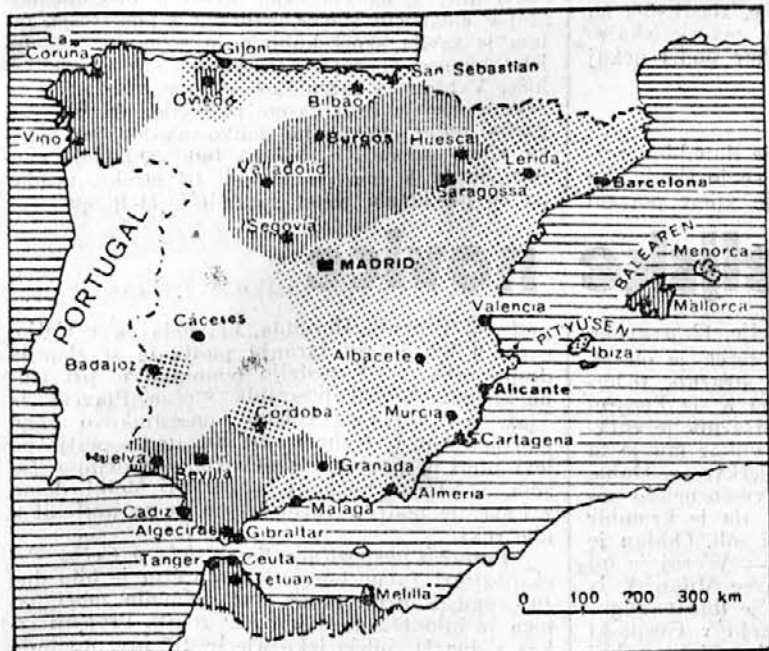
Lizbona, 13. avg. o. Reuter poroča, da je nemška vlada izročila po svojem poslaniku v Madridu španski vladi ultimatum. Nemška vlada zahteva, da Španija takoj ustavi sleherno preganjanje nemških državljanov in da da zadostne jamstvo za umore, katere so člani ljudske fronte zagrešili nad nemškimi državljani. Če madridska vlada ne bo takoj ugodila nemškimi zahtevam, bo Nemčija pretrgala diplomatske odnose s njo in si pridržuje proste roke glede nadaljnjega ravnanja v španski

ladjami prepeljali okrog 10.000 mož. Letal imata vladna in uporniška vojska naravnost ogromno. Dopisnik nekega angleškega lista pravi, da je v Saragosi, ki je zdaj še v vladnih rokah, na letališču toliko avijonov, da se je komaj spustil s svojim letalom. Vsi ti avijoni prihajajo po njegovem mnenju iz Francije.

Na obeh straneh se vršijo boji brez usmiljenja in z naravnost zverinsko okrutnostjo. Divjanja anarhističnih in komunističnih band, ki so v 14

Trenutni položaj na španskih bojiščih

Pikčasto polje predstavlja kraje, ki so v rokah vlade. — Navpično črtana polja so ozemlja, ki so v rokah upornikov. — Belo polje predstavlja kraje, kjer divja državljanska vojna z menjajočim se uspehom. V glavnem pa so že pod oblastjo upornikov.

državljanjski vojni. Ta korak nemške vlade v Madridu je izzval veliko razburjenje, saj je znano, da položaj vlade ni čisto nič zanesljivo trden. Znano je tudi, da so nemške vojne ladje kamor so prispele že s svojim videzom takoj vzpostavile red in mir. Iz krogov španske vlade zatrjujejo, da bo vlada storila vse, da nemškim zahtevam ugoti in se izogne nevarnemu sporu.

Poročila o položaju

Lizbonski listi poročajo, da ima vlada v Madridu aretiranih okoli 18.000 ljudi, med njimi veliko častnikov in podčastnikov, kolikor jih niso postrelili. Z zaprtimi častniki redne vojske ravna, kakor z največjimi zločinci.

Vladna poročila govorijo, da ni nobeni fronti nič novega ter se vladne čete povsod utrjujejo. Mesto Oviedo je sedaj docela obkoljeno od vladnih čet tako, da ga uporniki ne bodo mogli dolgo več braniti. Po izjavi vojnega ministra vladna mornarica strogo nadzoruje ves pomorski promet, zlasti ladje, ki prihajajo s Kanarskih otokov, ki so oblasti upornikov, da ne bi uporniški poveljniki od tam pošiljali kakih čet v Španijo. Vojni minister je tudi izjavil, da so vladne čete in komunistična milica »pomirile« asturske rudarje, ki so kljub svojemu revolucionarnemu mišljenju, vendarle hoteli iti na pomoč upornikom v Oviedo.

Uporniki pa poročajo po radiu v Rabatu in Seville, da madridska vlada z zadnjimi napori skriva pravi položaj. Vlada je docela osamljena. Mesto Badajoz je popolnoma obkoljeno in je njegovo položaj obupen. Uporniki so včeraj zavzeli industrijsko mestec Eiber med Tulozo in Bilbavo, kjer so ogromna skladišča orožja, katerega so rabile vladne čete. Na vseh teh mestih so se uporniki utrdili. Čete generala Franca in generala Molla zdaj zavzemajo pokrajino okrog Juctiona in Meride. V popolni uporniški oblasti so zdaj pokrajine Galicija, Leon, Estramadura razen Badajoz, Kastilija, Andaluzija razen Malage, Juan, Aragon, Navarra in Asturija.

Strašen naskok na Badajoz

Lizbona, 13. avg. o. Včeraj popoldne so uporniška letala začela bombardirati mesto Badajoz. V mestu je nastala velika panika, ker je obseiranje trajalo nepretrgoma skoraj štiri ure. Nad mestom so krožili štiri veliki bombarderji, ki so zmetali nanj več ton bomb. S hribov na portugalski meji so velike množice Portugalcev opazovale strašne prizore, ki jih je nudilo obstreljevanje. Ljudje so v trumah bežali iz mesta in proti portugalski meji, bombe so razkosavale cele skupine beguncev. Ena sama bomba je po zatrdilu gledalcev ubila 25 ljudi. Moški, ženske in otroci so drveli proti portugalskemu mostu čez reko Guadiano. Portugalske oblasti so vse preiskale in moške takoj internirale. Ni več verjetno, da bi se mesto moglo dolgo držati.

Uporniške čete dobivajo neprestano ojačenja iz Maroka, v zadnjih dveh dneh so z letali in

Washington, 13. avg. AA. (DNB) Panameriška mirovna konferenca bo v Buenos Airesu dne 1. decembra. Ta dan so določili na željo washingtonske vlade. Konferenca se bo vršila po predsedniških volitvah v USA.

Via Reggio, 13. avg. AA. (Havas) Včeraj je prispela senkaj belgijska kraljica mati.

Havre, 13. avg. AA. (Havas) »Normandie« je odplula v Ameriko z 990 potniki. V Southamptonu se jih bo vkrcalo še 500.

Uspehi vladnih čet

Madrid, 13. avg. AA. »Es Sol« objavlja izjavo levičarskega poslanca iz Ovieda, da so delavski odelki zavzeli Lugonez pri Oviedu.

Uporniki, ki so včeraj napadli Darlaz, so bili odbiti s hudimi izgubami. Vladno letalstvo močno bombardira uporniške postojanke med Arco in Fikontem. V Renteriji vlada začasen mir. V krogih ljudske fronte pričakujejo, kakor kaže, da bodo uporniki izvedli danes energično akcijo proti San Sebastianu. Mesto je zadnja dva dni brez vode. Davi so slišali v Kenday streljanje iz pušk in grmenje topov velikega kalibra.

Zmeda v Madridu

Berlin, 13. avg. AA. DNB poroča s francosko-španske meje: Po vesteh iz Madrida so začeli v španski prestolnici prevladovati temni elementi. Z vsakim dnem postaja očitnejše, da je najvišja oblast v španski prestolnici sedaj dejansko v rokah anarhističnih in sindikalističnih elementov. Vlada motri ta razvoj s čedalje večjo skrbjo in v sedanjih okoliščinah ne vidi možnosti, da bi se mu uprla.

Vlada priznava umik

Henday, 13. avg. AA. Poročilo vladnih čet pravi, da so se v pokrajini Runa umaknile iz strateških ozirov. Vladne čete bodo mogle sedaj svoje nove postojanke primerno utrditi.

Zaradi zmage uporniških čet pri Tolozi je San Sebastian popolnoma izpremenil svoje lice. Prebivalstvo se je začelo seliti. Vladna milica, ki je doslej križarila po ulicah, se je neznano kam umaknila.

Argentinskega poslanika v Madridu pogrešajo. Po nekem poročilu iz Madrida je argentinski poslanik Gorcea Mansiglia prispel na francosko obalo v Saint Jean Delige. Argentinski konzul tega mesta je pričakoval argentinskega poslanika z nemško torpedovko Albatros. Torpedovka je prispela včeraj v Saint-Jean Delige, argentinskega poslanika pa ni bilo na krovu. Tudi danes dopoldne še ni nobenih poročil v argentinskem poslaniku.

Uporniki kar naprej bombardirajo

Cordova, 13. avg. Čete generala Queipa de Llan so te dni osredotočile vse svoje svoje napore na pokrajino Badajoz, da bi na ta način presecale zveze Madrida s portugalsko mejo. Vse druge akcije so zaenkrat stopile v ozadje. V nekaterih krogih mislijo, da gre generalu de Llano za to, da si za primer uporniškega neuspeha zavaruje varno zvezo s Portugalsko.

Lizbona, 13. avg. Tukajšnji radijski klub poroča, da je kolona, ki jo vodi polkovnik Belo, zavzela Guadalajaro, ki leži 55 km od Madrida.

Po poročilu iz Burgosa, je 19 uporniških letal bombardiralo vladne postojanke pri Samosierri. Vladne čete so imele ogromne izgube. Dve vladni letali sta bili sestreljeni. Kolona generala Pona je zavzela San Rafael. Komunisti so v zavzetih krajih strašno divjali.

Sevilla, 13. avg. Semkaj sta prispeli dve letali, ki sta se doslej borili na vladni strani. Stavili sta se uporniški vladi na razpoloženje.

Kako potuje denar iz Moskve

Pariz, 13. avg. AA. (DNB) »Intransigence« piše iz Tangerja, da so tamošnjega pristaniškega policijskega komisarja odstavili. Na njegovo mesto je imenovan italijanski policijski nadzornik. Ozadje te izpremembe je naslednje:

Tudi grška diktatura računa na mladino

Atene, 13. avg. AA. (Atenska brzojavna agencija.) Listi objavljajo nove komentarje o govoru, ki ga je imel predsednik ministrskega sveta v ponedeljek zvečer po radiu.

»Elifiron Vima« pravi med drugim: Predsednik ministrskega sveta je imel popolnoma prav, ko je pozval grško mladino, naj se vrne k starim nacionalnim idealom. Teorije internacionalizma vodijo domovino h katastrofi v trenutku, ko potrebuje grško ljudstvo edinstva, da bi moglo srečno izpolniti svoje zgodovinsko poslanstvo. Borbe so seve potrebne, zlasti s strani mladine. Plemenitih idealov ni mogoče uresničiti brez žrtve. Naša mladina naj posluša nasvet predsednika ministrskega sveta in naj izvede njegova svarila, tako da se bo mogla vrniti na pot, ki je Grčiji potrebna.

Podobne komentarje objavljajo listi »Katherine«, »Etnost«, »Estia«, »Akropolis«, »Proija«, »Elenion Melon«, »Patris« in drugi.

Atene, 13. avg. AA. V navzočnosti ministrskega predsednika Metaxasa so podpisali delovno pogodbo med zastopniki delavcev in zastopniki delodajalcev. Pogodba določa minimalne mezde in plače drugega osebja, dalje je uvedeno razsodišče države v potrebnih primerih.

Kam gre strelivo?

Anvers, 13. avg. Zveza prevoznih delavcev je sklenila priporočiti svojim članom, naj ne natovarjajo municije za Guatemala. Vse kaže, da ta municija po podatkih te zveze ni namenjena Guatemali, marveč španskim upornikom. Nizozemska ladja Lodeviah, ki bi morala municijo

prevzeti, je danes odplula iz anverskega pristanišča. Municija pa je ostala v vagonih. Dobavitelji municije so ponudili jamstvo v znesku pol milijona frankov kakor tudi to, da bo smel zastopnik delavske zveze kontrolirati navedeno ladjo, da bo v resnici odplula v municijo v Guatemala. Na podlagi te ponudbe kaže, da bodo delavci municijo natovorili.

Sodba nad padlimi italijanskimi letalci

Rabat, 13. avg. Na razpravi proti italijanskim pilotom, ki so jim letala padla v francoski zoni Maroka, so obtoženci priznali, da je španski finančnik Juan March naročil pet letal pri italijanski tvrdki Savoia. Zaradi nujnega naročila je tvrdka enostavno popravila letala, namenjena italijanski vojski. Nato je najela prostovoljce, ki so izjavili, da so pripravljeni prepeljati letala iz Sicilije v španski Maroko. Letala so bila opremljena s strojnimi, zunanjih znakov pa niso imela.

Sodišče se je nato umaknilo, čez nekaj časa pa je razglasilo obsodbo. Italijanski letalci so bili obsojeni na mesec dni zapore in na 200 frankov denarne kazni.

Višar na Islandiji

Reykjavik, 13. avg. AA. (DNB) Na islandski obali divja od nedelje strašen vihar. Ribiški čoln z 18 možmi posadke pogrešajo. Rešilni čoln so našli na neki pečini samo rešilne pasove in druge predmete s pogrešanega čolna. Mislijo, da se je čoln potopil z vsjo posadko.

Benetke, 13. avg. AA. (Havas) Semkaj je prispel angleški minister vojske Duff Cooper.

Nove pogodbe med Nemčijo in Avstrijo

Dunaj, 13. avg. o. Iz uradnih krogov poročajo, da so nemški in avstrijski opolnomočenci včeraj sklenili več novih pogodb, s katerimi se razširi sporazum z dne 11. julija. Tako je z novo uredbo odpravljena taksa 1000 mark, ki so jo do zdaj morali plačevati nemški turisti za potovanje v Avstrijo. Prav tako so odpravljene različne omejitve z avstrijske strani. Novi sporazum vsebuje tudi določbe glede ureditve deviznega vprašanja pri turističnem prometu. V kratkem bodo sklenili tudi poseben sporazum glede izmenjave delavstva. V veljavo bo spet stopila uredba iz l. 1923, o sodelovanju avstrijske in nemške Narodne banke pri pošiljanju delavskega denarja v eno, kakor v drugo državo. Konferenca opolnomočenih strokovnjakov se je tudi bavila o čim tesnejšem gospodarskem sodelovanju obeh držav.

Zvišanje rudarskih plac v Italiji

Rim, 13. avg. Sindikat delodajalcev je sklenil štiri pogodbe s pokrajinskimi zvezami rudarskega delavstva glede zvišanja rudarskih plac. Po teh pogodbah se bodo plače rudarjem pri istem delovnem času, kakor je bil do sedaj, zvišale sorazmerno po kategorijah za 5, 7, 8 in 11%. To zvišanje bo koristilo več, kakor 30.000 rudarjem.

General Gamelin na Poljskem

Varšava, 13. avg. Načelnik glavnega generalnega štaba francoske vojske general Gamelin se je sestel z vrhovnim inšpektorjem poljske vojske generalom Ridz Smiglyem. To je prvič po obisku generala Focha leta 1923, da se je zastopnik francoske vojske sestel z voditeljem poljske vojske. General Gamelin bo obiskal vojska in industrijska središča v okolici Varšave, nato pa odpotuje v Krakov, da se pokloni na grobu maršala Pilsudskega.

Nov »Hindenburgov« rekord

Frankfurt o. Main, 13. avg. Iz Lakehursta v Ameriki se je sedaj vrnil nemški zrakoplov »Hindenburg«. To svojo dolgo pot preko Atlantskega oceana je napravil zopet v času 42 ur in 53 minut, s čimer je potokel dosedanj rekord, ki znaša 45 ur in 31 minut, za čeli dve uri in 38 minut. Na zrakoplovu se je vozilo 54 potnikov, poleg tega pa je bil obtežen tudi s precejšnjo množino prtljage in pošte.

Angleško-egiptovska pogodba

Aleksandrija, 13. avg. AA. (Reuter.) Danes so parafirali angleško-egiptovsko pogodbo. Angleška delegacija odpotuje v visokim komisarjem v Egiptu Lampsonom v London 15. avg. egiptovska delegacija pa bo krenila v angleško prestolnico 17. avg. V Londonu bo podpis pogodbe.

Iz Abesinije

Rim, 13. avg. Iz Abesinije. Po poročilu iz Addis Abebe je ras Sejum obiskal maršala Grazianija, podkralja Abesinije. Ras Sejum odpotuje v kratkem v Asmaro, kjer se bo definitivno nastanil.

Iz Direlave je odpotoval v Addis Abebo dedžas Ajolu Bru, da izjavi italijanski oblasti svojo pokorščino. Dedžas Ajolu Bru je tast rasa Kase in ima velik vpliv na amharsko prebivalstvo.

Vodja angleške delavske stranke v Moskvi

Berlin, 13. avg. Po poročilu iz Moskve, je voditelj angleške opozicijske delavske stranke major Atlee na potovanju po Sovjetski Rusiji danes prispel v Moskvo.

Najnovejše iz Španije

London, 13. avg. AA. (DNB) Po poročilu iz Seville so čete generala Franca pri Meridi kakih 100 km vzhodno od Badajoz vzpostavile stike s severno skupino upornikov, ki jih vodi general Mola. Badajoz je sedaj popolnoma obkoljen.

Madrid, 13. avg. AA. (Havas.) Današnji »ABC« poroča, da je general Cavanella, vodja uporniške vojske, blizu Saragose bil hudo ranjen in da je na njegovo mesto imenovan general Jiliuste.

Madrid, 13. avg. AA. (Havas.) Predsednik republike Azana je podpisal ukaz o razpustu verskih kongregacij. Z drugim ukazom so ustavljene funkcije sodišč na področju uporniških oblastev. Do nadaljne odredbe sklepi teh sodišč nimajo zakonske veljave.

Madrid, 13. avg. AA. (Havas.) Danes se sestane glavni odbor parlamenta, ki bo sklepal o predlogu vlade, naj se podaljša izredno stanje, proglašeno v Španiji o izbruhu upora.

Berlin, 13. avg. AA. Uradno poročilo pravi, da je španska vlada razveljavila svoj nedavni sklep o zaplenbi nemških potniških letal.

Vse za sport

Berlin, 12. avg. AA. (Havas.) Perujsko moštvo je vložilo proti ponovni igri z avstrijsko nogometno reprezentanco na mednarodno nogometno zvezo (FISA) protest. Nato je zapustilo olimpijado. V perujski prestolnici Limi se je vršilo včeraj ogromno protestno zborovanje, ki se ga je udeležilo 200.000 ljudi. Govoril je tudi predsednik republike.

Angleški kralj med dalmatinskimi ribiči

Šibenik, 13. avgusta.

Kralj Edvard VIII. je prebil vse včerajšnje popoldne v Novigradskem kanalu, od koder je delal izlete. Jahta »Nahleen« se je vsidrala najprej v zalivu Modrič. Tu je kralj prestopil na motorni čoln, se odpeljal z njim skozi zelo ozek prehod, ki je z obeh strani obdan z visokimi strmimi stenami in spada med najlepše dele severne Dalmacije. S kraljem je bilo tudi njegovo ožje spremstvo. Okrog štirih popoldne je prispel kraljev čoln v Novi grad. Od vseh strani se je kmalu zbralo mnogo ribičev, meščanov in podeželanov iz okolice Novigrada.

Že preje je namreč jahta »Nahleen« opozarjala, da je v bližini angleški kralj. Kljub temu pa je prišel kralj v Novigrad tako nepričakovano, da ga ni pozdravil ali pospremil noben predstavnik oblasti. Videlo pa se je, da je kralju ravno to najbolj ugajalo. Ko je v Novemgradu izstopil, je bil kralj izredno dobro razpoložen, neprestano se je smehljati ter takoj stopil v razgovore z ribiči, ki so sami med seboj takoj poiskali one, ki znajo angleško. Kralj se je zanimal za življenjske razmere v tem kraju in je ribiče posebno spraševal o uspehih pri ribolovu. Zanimalo ga je, kakšne so tod ribe. Ribiči so dali kralju podrobna pojasnila in videlo se je, da je bil kralj posebno presenečen, ko je izvedel, da je v tem delu morja posebno mnogo jagstovog. Neprestano so kralja obdajale množice domačinov ter ga burno pozdravljale. Kralju je bilo videti na obrazu, da ga je to zelo veselilo. Potem, ko je nekaj časa prebil v mestu, se je s svojo družbo vkrcal v čoln. Med tem časom je njegova jahta spremenila svoje mesto. Počasi je namreč odplula naprej in se vsidrala pri vasi Maslenice v Novigradskem kanalu. Tu je kralj tudi prenočil. Angleška križarka »Grafton« je ostala nekoliko zadaj v Velebitnem kanalu. V Novigradu je kralj gledal neko domačo igrjo »balinanjo«. Igra mu je tako ugajala, da je kupil krogle, s katerimi se igra imenovana igra ter je odredil, da se »boče« takoj prenesejo na njegovo jahto.

Kraljevi kurirji

Šibenik, 13. avgusta. V terek sta prispela v Šibenik najvišja angleška oficirja, o katerih se trdi, da sta kraljeva kurirja. Oba oficirja sta hotela v zaliv Tajer, ko sta zvedela, da je kraljeva ladja že odplula, da ji s svojim avtomobilom sledita proti Severni Dalmaciji in Hrvaškemu Primorju. Ljudje so potem ta elegantni avtomobil videli še večkrat ob obali. Avtomobil ima montirano radijsko sprejemno in oddajno postajo in je verjetno, da sta oficirja neprestano v brezlični zvezi v jahti »Nahleen«.

Časnikarji na delu

Šibenik, 13. avgusta. Poročali smo že, da je v Šibeniku veliko število novinarjev. V Šibeniku jih gotovo še nikdar ni bilo toliko. Od inozemskih so posebno zastopane vse večje angleške novinarske družbe, svoje odposlance imajo tudi skoraj vse evropske agencije, poleg katerih so seveda tudi evropski zastopniki ameriških novinarskih koncernov. Ni treba poudarjati posebej, da ima tu svoje

poročevalce tudi vsak večji slovenski domači list. Delo novinarjev v Šibeniku pomeni pravi novinarski ognjenik. Neprestano namreč brnijo telefoni in novinarski koncerni hočejo imeti od svojih poročevalcev čim več podrobnih poročil o gibanju angleškega kralja. Često pa mora kak tak poročevalec odgovoriti za poročevalca najhujšo izpoved, da namreč — ni nič novega. Angleški kralj je na odprtem morju, pred njim ne more nikdo pluti, ker ne ve kam bo krenil, za njim pa se peni v valovih ogromna angleška križarka »Grafton«.

Kako torej dobiti poročila o kraljevem gibanju. V terek so skoraj vsi novinarji ostali brez pravih poročil. Ni jim preostajalo drugega, kakor da so si najeli hidroavijon in z njim obletavali otoke, med katerimi je križarila kraljeva jahta. Tako so dobili vsaj za silo nekaj podatkov, ki so jih potem takoj pretelefonirali na vse strani. Sedaj si pomagajo novinarji tudi na ta način, da z avtomobili zasledujejo gibanje ladje. Še huje pregledave, kakor poročevalci, pa imajo fotoreporterji. Ne morejo in ne morejo ujeti v svoje kame-re visokega angleškega gosta, ki se čisto in nenapovedano in brez načrta vozi okrog po morju. Nekateri od fotoreporterjev so že obupali in zapustili Šibenik. Drugi pa trdovratno ždiijo okrog po hotelih in so prepričani, da bodo prišli na svoj račun. Saj je povpraševanje za slikami ogromno in vsaka slika bo šla posebno v Angliji v funte.

Kraljeva pipa

Angleški kralj Edvard VIII. se — kakor vsak pravi Anglež — nikakor ne loči od svoje pipe. Tako menda in Dalmaciji še ni človeka, ki bi videl kralja Edvarda brez pipe. Izjemo je napravil menda samo pri oficelnem sprejemu v Šibeniku, ko mu res ni tičala pipica v ustih. Niso pa novinarji opazili, če tedaj pipice morda ni držal v rokah. Zanimivo je predvsem to, da ima pipico v ustih tudi tedaj, kadar ne kadil.

Kraljev avijon v Dalmaciji

Zagreb, 13. avgusta.

Včeraj popoldne je nenadoma pribrel nad Zagreb tuj avijon športnega tipa. Spustil se je na zagrebškem aerodromu. Kmalu se je po mestu razvedelo, da je to privatni avijon angleškega kralja Edvarda VIII. Pilotira ga osební kraljev pilot, angleški oficir Frank Armenol Soden. Avijon je vzel potrebno količino bencina in olja, nato pa se zopet dvignil in odletel v neznano smer. Verjetno je, da je odletel proti jugu in da bo pristal ob kakem obmorskem mestu.

Proti večeru pa je v Zagreb prišla večja skupina članov Avto-kluba iz Londona. Gostje so za kratek čas osedeli v hotelu Palace, nato pa so z brzovlakom ob 19.55 nadaljevali pot proti Dalmaciji. Prihod odličnih angleških gostov je v zvezi z bivanjem angleškega kralja v Dalmaciji.

Z rednim avijonom pa je priletel v Zagreb glavni urednik velikega londonskega dnevnika »Times« Artur Stenley s fotoreporterjem Timesa Oswaldom Holmesom. Ta dva sta takoj z avijonom nadaljevala pot v Dalmacijo.

Vojvoda Kentski v Slovenijo?

Bled, 13. avg.

Komaj se je poleglo zanimanje za prihod angleškega kralja Edvarda VIII., o katerem so trdili, da se bo ustavil mogoče tudi na Bledu, že se razširjajo tukaj druge, da bo prispel semkaj vojvoda Kentski, brat angleškega kralja, s svojo ženo Marino. Na Bledu je letos zlasti mnogo Angležev. Razumljivo je, da se ti Angleži zanimajo za vsak korak kralja, ravno tako pa jih seveda tudi zanima, če bo kdo od visokih gostov prišel

na Bled. Že dva dni se vztrajno širijo vesti, da sta vojvoda Kentski in princesa Marina že na poti v Jugoslavijo. S prihodom vojvode in vojvodinje Kentskega na Bled bi Bled še bolj oživel, dasi je že sedaj tako poln, kakor še morda nikdar v zadnjih sezonah. Malo verjetno pa je, da bi se vojvoda in vojvodinja Kentska zadržala na Bledu dalje časa. Kakor že pred leti, se bodeta tudi to pot odpeljala — če res pletita — najbrž v Bohinj. Ni pa izključeno, da bosta gosta kneza namestnika na gradu Brdo pri Kranju.

Kako se je izvršil roparski umor v Mejni ulici

Maribor, 12. avgusta.

V temno ozadje roparskega umora v Mejni ulici prihaja jasnost. Kakor je časopisje poročalo, sta bila takoj po odkritju umora zločina obdolžena Karel Stern in Ivan Koler, oba s Pobrežja, ki sta na dan umora nenadoma izginila. Blodila sta nekaj časa po Štajerski, prispela v Zagreb, od tam v Maribor, odkoder sta se podala v Avstrijo. Tam pa je policija na podlagi tiralice v Triebenu blizu Leobna oba aretirala.

Štern izpoveduje

Pri zaslišanju na policiji v Leobnu je Štern zločin priznal in ga obširno opisal. V svojih izpovedih zelo obremenjuje še tretjo osebo, ki naj bi bila pri umoru soudeležena in sicer nekoga 38-letnega ključavničarskega pomočnika Franca Belaka s Pobrežja. Po zatrdilu Sterna so se vsi trije zbrali na dan pred umorom v Magdalenskem parku, kjer so skupaj skovali načrt za zločin. Štern je kritičnega dne zjutraj šel k Stranjsaku, katerega žena je v tem času že odšla na trg, kar je Štern dobro vedel, pod pretvezo, da išče stanovanje. Ko mu je Stranjsak odgovoril, da nima praznega stanovanja, je Štern zahteval denar. Stranjsak mu je baje hotel denar dati in zato je stopil k omari, iz katere naj bi vzel denar. Toda namesto denarja je vzel staro sabljo, katero je imel še iz časov, ko je še vršil službo finančnega nadpreglednika. Štern je v tem hitu napadel na starčka in ga pričel daviti vsdotelej, dokler ni postal ves plav, nakar ga je izpustil. Nato je iz kovčka, katerega mu je označil Koler, vzel 4888 Din gotovine in dva zlata prstana. Medtem, ko je Štern opravljal svoj grozni posel, sta ga Belak in Koler pričakovala vsak na svojem domu. Po izvršenem dejanju je Štern pobegnil v Stražun, kjer sta se sestala s Kolerjem. Oba sta se nato podala peš do Hoč, kjer sta stopila v mestni avtobus in se odpeljala v Celje. Tukaj sta ostala do osmih zvečer, nakar sta se z vlakom odpeljala v Zagreb, kjer sta ostala pet dni in zapravila ves denar. Z vlakom sta se potem spet odpeljala do Hoč, odotpa na sta zopet šla do Sv. Duha na Ostrem vrhu, kjer sta prekoračila mejo. V Avstriji sta bila v Triebenu aretirana.

Tretji soudeleženez taj

Mariborska policija je na podlagi Šternovih izpovedi pričela zasledovati Fr. Belaka in ga danes aretirala. Pri današnjem zaslišanju zanika Šternove izpovedi in odločno taji vsako udeležbo pri roparskem umoru. Prizna le to, da pozna Kolerja in Stranjsakovo hišo in da je vedel, da pripravljata Stern in Koler zločin. Takoj, ko so odkrili roparski umor, je bil prepričan, da sta ga

Strašna nevihta nad Ljubljano

Ljubljana, 13. avgusta.

V krogotoku vremenskih pojavov za Ljubljanski padavinski pas veljata mesec julij in avgust kot najbolj suha meseca, toda zraven z lokalnimi kratkimi nevihtami. Letos dela avgust tudi izjemo, kajti doslej je bil že prav deževen. Nastopilo je hladno vreme in stari ljudje pravijo, da bodo morali biti na dan sv. Roka, ko bo v Dravljah znamenita procesija, že oblečeni v topeljšo obleko. Včerajšnji dan je bil za mesto in okolico dan hudega neurja in nevihte, kakršne še letos ni bilo nad temi kraji. Dopoldne okoli 10. so pridrevli gosti snopi oblakov izra krimske okolice in se vrteli nad mestom, kakor da bi zadivljalo besneče morje valov. Opažati je bilo z višjih krajev, kako so se povsod pojavljali silni vrtnici, ki so metali na zemljo ogromne snope dežja. Med dopoldanskim nalivom je tudi močno treskalo. Še huje neurje je besnelo v Polhograjskih Dolomitih. Takega neurja tam ne pomnijo od zadnje katastrofe pred približno 10 leti. Tudi okoli Vrhnike in po Notranjskem je besnela v velikem obsegu nevihta. Ker so valovile tudi mrzle struje, prihajajoče od severa, se je pojavila tudi toča, sicer drobna, padajoča le nekaj minut. Na poljih v okolici, nevihta ni napravila posebne škode.

Na živilskem trgu

Živalno vrvenje je vladalo pred nevihto na živilskem trgu, saj je bil tržni dan, ko pripeljejo kmetje najboljše pridelke napredaj. Bil je trg do zadnjega kotička založen z vsemi dobrinami. Pred nevihto je po trgu zavel močan veter. Prodajalke so hitele pospravljati jerbasa, Branjevke pa razpenjati velike »marele«. Ko se je nad trgom vsula ploha, je bil prostor mahoma ozaen. Kupovalce so bežale v razne veže, zlasti ora na mestni dvakiriji je bila natrpana zavetje iskajočega občinstva. Na Barju je vihar podrl nekaj mladih dreves.

Žrtve viharja

Okoli Domžal in Kamnika je dopoldne razsajal silen vihar, ki je napravil večjo škodo. Na radijski anteni pri Domžalah je vihar potrgal

Celjske novice

Celje, 12. avgusta.

Doa talova pod ključem. V terek je ob 11. ponoči ustavil v Klavniški ulici stražnik 16-letnega brezposelnega delavca Ivana K. iz Podrečja, ki je nosil vrečo krompirja. Stražnik je vprašal fanta, kje je dobil krompir, nakar mu je ta izjavil, da ga je našel za zidom cerkve sv. Duha, takoj nato pa je trdil, da mu je vrečo nekdo podaril. Končno je fant le priznal, da je krompir skopal na neki njivi pri okoliški šoli. Oddan je bil v zapore okrajnega sodišča. — Včeraj je bil aretiran 29-letni brezposelni delavec Milan A. iz Pilstante, ki je bil obdolžen, da je dne 1. avgusta t. l. ukradel Dergancu Valterju v Gosposki ulici št. 25 nekaj obleke in drugih reči ter nekaj gotovine v skupni vrednosti 1800 Din. Moški je končno po zaslišanju na policiji svoje dejanje priznal. Policija je pa tudi ugotovila, da je isti moški ukradel pred nekaj dnevi pri šoferju Aubrehtu v Miklošičevi ulici nekaj obleke v vrednosti 500 Din. Pri zaslišanju na policiji je Milan povedal, da je prodal Dergancu obleko za 25 Din. Oddan je bil v zapore okrajnega sodišča v Celju.

Žrtve nesreč. Štor Ivana, hči posestnika, stara 13 let, iz Prožinske vasi pri Teharjih je staknila doma roko v mlafilnico, ki ji je zmečkala tri

14 milimetrov debelo atensko bakreno žico, ki veže oba velika oddajna stola in ki je dolga 90 metrov. Zaradi te poškodbe postaja včeraj ni mogla delovati in je izostal dnevni oddajni program.

V Št. Vidu ob železniški progi v bližini vižmarski postaje gradi neki zasebnik vilo, ki je že skoraj dograjena. Tam so zavetja pred nevihto iskali trije mladi dečki, stari do 10 let. Okoli 11. je v hišo udarila strela, ki je omamila vse tri dečke. Vsi so nezavestni obležali na tleh. Prvi je prišel k sebi mizarjev sin Viktor Bančič s Trate. Poklicani pa so bili po telefonu ljubljanski reševalci, ki so Viktorja prepeljali v bolnišnico. Ostala dva dečka so stari prevzeli v svojo oskrbo. Imata poškodbe, eden na nogi, drugi na reki. Vsi trije pa so danes že izven vsake nevarnosti in se počutijo razmeroma dobro.

Okoli 15. popoldne se je pojavil drugi, prav tako silen orkan nad okolico in mestom. Trajal je dobro uro. Popoldne je treščilo na dolenski strani v privatni strelovod. Strela ni napravila nobene škode.

Zaradi silnih nalivov je Ljubljana do davi močno narasla. Prav tako njene pritoki. Danes se je začelo počasi jasiti. Ogromne množine vode so se zile v 24 urah nad mestom. Padlo je do 15 milijonov hl dežja.

Strela vžiga

Maribor, 12. avgusta.

Včeraj ob pol 7, ko je divjala nad Mariborom in okolico silovita nevihta, je udarila strela v hišo upokojenega uradnika Franca Zakoška v Slomškovi ulici 2, na Pobrežju. Strela je švignila najprej v električni števec, nato skozi podstrešje, od tam je zavila skozi kuhinjo in sobo, kjer stanuje jeta zakonca Trbonja, nato pa pri strehi zopet iz hiše. V hipu je zažgala stanovanje, vendar se je zakoncema še pravočasno posrečilo, da sta pogasila požar, ki bi bil lahko usoden ne samo za njuno stanovanje, pač pa tudi za bližnje okolice. Strela je onesvestila tudi tri otroke, vendar pa so jih kmalu zopet spravili k življenju.

Olimpijske igre v Berlinu

Wilfan z novim rekordom v polfinalu

Pri plavalnih predtekmah na 100 m hrbtno se je naš jugoslovanski rekorder Drasko Wilfan včeraj kvalificiral za polfinal. V svoji skupini je prišel na cilj tretji v času 1.11.7, kar predstavlja nov jugoslovanski rekord. Na startu je nekoliko zaostal, ker se je pregloboko potopil, pri 50 m je dohitel Amerikanca Drysdala, toda vsled utrjenosti od napora je moral drugo mesto prepustiti Nemcu Schlauchu. Rezultati predtekmovanja so sledeči:

Prva skupina: Kiefer (USA) 1.06.9 (nov olimpijski rekord), Kiyokawa (Japon.) 1.07.2, Schwarz (Nemčija) 1.11.4, Gömbös (Madžarska) 1.12.1.

Druga skupina: Koyima (Japonska) 1.09.7, van de Weghe (USA) 1.10.6, Christiansen (Filipini) 1.15.5, Simon (Nemčija) 1.11.7, Erdöly (Madžarska) 1.14.7, Neaman (Luksenburg) 1.18.8.

Popoldne se je vršilo finalno tekmovanje v plavanju

na 400 m prosto gospodje,

kjer si je priboril zlato kolajno in naslov olimpijskega prvaka Amerikanec Medina. Drugo in tretje mesto je zavzela Japonska. Prvi trije zmagovalci so vsi dosegli boljši čas, kakor ga je postavil v 4.48.4 zmagovalec Crabbe na olimpijadi v Los Angelesu leta 1932.

Uspehi tekmovanja: 1. Medina (USA) 4.44.5, 2. Uio (Japonska) 4.45.6, 3. Makino (Japonska) 4.48.1, 4. Flanagan (USA) 4.52.7, 5. Megani (Jap.) 4.53.6, 6. Tavis (Francija) 4.53.8 in 7. Leivers (Anglija) 5.00.6.

100 m hrbtno dame polfinala

Pri včerajšnjih polfinalnih tekmah je v svoji skupini zopet zmagala Nizozemka Senfi v času 1.17.1, druga Motridge (USA) 1.19.1, tretja Brunström (Danska) 1.19.7, Harding (Anglija), Stolle (Nemčija) in Norton (Avstralija). Tudi v drugi skupini je zmagala Japonska Mastenbrockova, ki je s časom 1.19.1 izenačila olimpijski rekord. Sle-dijo ji Frampton (Anglija) 1.19.6, Bridges (USA) in Kerkmest (Nizozemka). Omenjene tekmovke pridejo v finale.

Pri skokih v vodo za dame

so zmagale Amerikanke in si priborile zlato in srebrno kolajno. Prva Gestring 90.27, druga Rawls 88.35 in tretja Poynton 82.36 točk.

4 krat 100 m prosto štafeta za dame

Vršile so se predtekmne v dveh skupinah. V prvi je zmagala Amerika za eno desetinko sekunde pred Anglijo s 4.47.1, v drugi skupini pa Nizozemka 3 4.38.1 pred Nemčijo 4.40.5 in Dansko 4.46.2.

Veslaške tekme

V Grünau-u so se včeraj završile izločilne tekme v veslanju, kjer je zastopal Jugoslavijo spletski »Gusar«. Naši so takoj pri startu zaostali in bili do 500 m na isti višini z Nizozemcem. Pri 1000 m so se otresli Nizozemcem in se z Japonci

prste — Praznik Hermina, hči delavca v Celju, stara 9 let, je pri igranju padla in si zlomila desno roko. — V nedeljo popoldne je pri Dončki gori udaril posestnik Stefan Plavček iz Tlak pri Rogatu 51-letno posestnikovo ženo Gartner Ano iz Gaberja pri Rogatu s pestjo po levi rami in ji zlomil ključnico. — Gorjupa Jožeta, 57-letnega nočnega čuvaja pri Metki, doma z Lave, je podrl tovarniški pes in ga ugriznil v obe roki.

Poročilo ekspoziturne Borze dela v Celju. Pri ekspozituri javne borze dela v Celju je bilo dne 10. avgusta prijavljenih 194 delovnih moči, od tega je bilo 172 moških in 22 žensk. Prejšnji izkaz z dne 31. julija izkazuje še 217 brezposelnih, od tega 198 moških in 19 žensk. Pred tremi leti ob istem času, ki je bila JNS na višku svoje moči, je bilo pri celjski ekspozituri javne borze dela prijavljenih 731 brezposelnih. Delo dobijo: 2 hlapca, 1 mizar, 2 sodarja, 2 slikarja, 1 čevljar, 2 kuharici, 2 sobarici, 2 dekl in 1 natakalec.

Program javnih del pri mestni občini. Za zaposlitev brezposelnih v zimskem času se pripravljaja pri mestnem poglavarstvu program javnih del in sta se vršila v svrhu pravočasne naprave načrtov dne 10. in 12. avgusta komisijonalna ogleda nameravanih del.

borili za četrto mesto, kar jim je na koncu silajno uspelo. Rezultati skupine, kjer je tekmovala Jugoslavija so: 1. Francija 7.38.4, 2. Danska 7.41.1, 3. Švica 7.48.7, 4. Jugoslavija 7.53.4, 5. Japonska 7.55.5 in 6. Nizozemska 7.56.

V predtekmovanju v dvoj-scullu sta od Jugoslavije tekmovala Fašajić in Matulaj. V svoji skupini sta zasedla častno četrto mesto za Nemčijo, Britanijo in Švico ter pred Avstrijo in Brazilijo.

Naš osmerek pa se je v predtekmovanjih znašel v zelo ostri konkurenci. V svoji skupini je tekmoval med drugimi tudi v Nemčiji in Švico. Tekmovanje je bilo zelo napeto in se je pokazalo, da je naš osmerek vozil taktično zelo slabo, ker je preveč hranil moči za konec. Do 500 metrov so bili naši veslači zadnji za Dansko, ki je bila tretja. Pri 1200 metrih pa so Dansko že prehitali in tako dosegli tretje mesto z 6:15.4. Prva je bila Švica s 6:08.2, druga pa Nemčija s 6:08.5, četrta Danska s 6:18. V prvi skupini je zmagala Amerika z novim olimpijskim rekordom v času 6:00.8, v tretji skupini pa je zmagala Madžarska z rezultatom 6:07.6.

V ženski telovadbi

so se pri tekmah, ki so se včeraj pričele, Jugoslovance plasirale na šesto mesto. Sodeluje šest držav, ki so nastopile v osmih vrstah. Prvo mesto si je v obveznih vajah osvojila Nemčija s 67.5, druga Madžarska s 65.7, tretje Češkoslovaška s 63.54, četrto Poljska 62.85, peto Italija 59.60, šesto Jugoslavija 59.50, sedmo Amerika 58.25 in osmo Anglija 54.90. V prostih vajah so se naše znatno popravile in osvojile četrto mesto. Nemčija 111.30, Češkoslovaška 106.60, Madžarska 104.25, Jugoslavija 103.20, Poljska 98.95, Amerika 94.25, Anglija 87 in Italija 82.15.

V sabljanju

je v osmi skupini premagala Jugoslavija Turčijo z 9:7.

Jugoslavija si je včeraj priborila prvo srebrno kolajno na XI. olimpijskih igrah, katero je dobil Stukelj. Zmago je odnesel za Čehom Hudcem pri vajah na krogih. Od vseh naših olimpijskih reprezentanc je to do sedaj edini pozitiven uspeh. Tekme trajajo še tri dni in se ne more pričakovati, da bi Jugoslavija dosegla še kakšen bolj viden uspeh kot je ta.

Največ zlatih kolajn si je priborila Amerika, katero je včeraj Nemčija dohitela. Na tretjem mestu stoji Finska. Zlate, srebrne in bronaste kolajne so si priborile, kakor sledi:

Nemčija 19, 18, 25, USA 19, 14, 7, Finska 6, 6, 6, Italija 6, 4, 5, Madžarska 6, 1, 3, Francija 5, 5, 4, Japonska 4, 4, 5, Anglija 3, 6, 2, Češkoslovaška 3, 5, 0, Avstrija 3, 4, 2, Nizozemska 3, 2, 6, Egipt 2, 1, 2, Švica 1, 8, 5, Kanada 1, 2, 5, Norveška 1, 2, 0, Argentina 1, 1, 0, Turčija 1, 0, 0, Nova Zelandija 1, 0, 0, Poljska 0, 2, 2, Latvija 0, 1, 1, Jugoslavija 0, 1, 0, Avstrija, Belgija, Danska, Mehika in Filipini po eno bronasto.

Naročajte „Slov. dom“!

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek 13. avgusta: Hipolit in Kas.
Jutri, petek 14. avgusta: Evzebij.

Nočno službo imajo lekarnarje: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta.

V BELO KRAJINO 23. in 30. avgusta na žeznanje k Trem Faram; z avtom čez Žužemberk — Semič — Črnomelj; nazaj Metlika — Novo mesto — Trebnje; 85 Din. Prijave in pojasnila: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova ulica 1.

Slovenske planine v risbi in sliki. Pod gornjim naslovom je Slovensko planinsko društvo v Ljubljani izdalo bogato ilustrirano brošuro, ki jo je napisal dr. Rajko Ložar. Izdajanje se dobi v pisarni SPD v Ljubljani in v vseh ljubljanskih knjigarnah.

Nova tarifa električnega toka za gospodinjstvo. Ljubljanska mestna elektrarna je meseca avgusta t. l. uvedla novo tarifo za svoj električni tok, da bi se ga vse gospodinjstvo moglo posluževati v gospodinjstvu, predvsem pri kuhi, likanju, ogrevanju itd. Pri zajamčenem odjemu 20 KW ur na mesec ali 240 KW na leto, se tok zaračuna po ceni 1.50 Din za KW uro. Elektroštevnik pa se zaračuna pri doseženem obveznem odjemu po 4 Din na mesec, sicer pa po 8 Din. Preurejanje napeljav ni potrebno, ker mestna elektrarna dovoljuje v ta namen odštevne števec. Državna trošarina za električni tok v toplotne namene znaša le 10 par za KW uro. Vse podrobnejše informacije dobe zainteresirani v pisarni ravateljstva mestne elektrarne, Krekov trg 10.

Udeležba na socialnem in pedagoškem tečaju za srednješolske učitelje. Na konkretno vprašanje, kdo se lahko udeleži tega tečaja (od 17. do 20. avgusta t. l.), sporoča kralj. banska uprava, da je tečaj namenjen vsem brez izjeme, ki imajo kvalifikacijo za službo na srednjih šolah. Za diplomirane filozofe na pr., ki čakajo na službo, je udeležba na takem tečaju posebno priporočljiva. Samo prireditelj v sredo, 19. avgusta popoldne, je rezervirana za člane jugoslovanskega prof. društva.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 13. avgusta. 12.00 Glasbena kitarica (ploščice) 12.45 1. poročila, vreme, 13.00 Čas. sporod. obvestila. 13.15 Za naše malčke (Rudolfski orkester) 14.00 Vreme. 14.30 Za naše malčke (poročila, spored, obvestila) 15.30 Borza 16.00 Čas. vreme, poročila, spored, obvestila 16.30 Nac. ura. 17.00 Fjodor Šaljapin pole (ploščice) 20.10 Ploščice 20.30 Prenos iz Beograda: Simfonični koncert ork. kraljeve garde 22.00 Čas. vreme, poročila, spored 22.20 Ljubka glasba (Rudolfski orkester).

Drugi programi

Četrtek, 13. avgusta. Beograd 1: 20.00 Koncert orkestra kraljeve garde pod vodstvom višjega kapelnika g. Polkorna 22.00 Prenos poročila z berlinske olimpijade. — Beograd 11: Črno Jezero na Durmitoru, predavanje publicista g. Čede Mitrovića — Zagreb: 20.00 Vokalni koncert sopranistke Olge Ojtkop 20.30 Prenos iz Beograda: 22.00 Prenos poročila z berlinske olimpijade 22.20 Prenos glasbe iz restavracije »Kolo« — Dunaj: 20.00 Zabavni koncert Radioteatra in solistov 21.30—1.00 Plesna glasba — Budimpešta: 22.40 24.00 Čiganska kapela — Praga: 22.15 Orkestralni koncert — Rim: 20.40 Dve nedeljski operi —

Protijetični dispanzer v Ptuj

Protituberkulozni dispanzer v Ptuj je zaključil svoje prvo poslovno leto z dnem 31. jul. 1936. Delovati je začel 1. avg. 1935. Dispanzer posluje pod vodstvom znanega strokovnjaka za pljučne bolezni in neumorne samarčanca dr. Boleslava Okolukulaka, dvakrat na teden. Kako nujno potrebna je bila ta ustanova, je razvidno iz statistike, ki je ravnokar izšla in iz katere je posneti naslednje podatke: Število ordinacijskih ur je bilo 513. Zdravniških preiskav je bilo izvršenih 1700, od tega je bilo prvih pregledov 1043, ponovnih pregledov pa 657; nadalje je bilo izvršenih 469 preiskav izmečkov, 784 preiskav krvi in 406 rentgenoloških preiskav. K preiskavi se je prostovoljno javilo 241 oseb, po naročilu zaščitne sestre se jih je javilo 159, ostali so bili poslani od zasebnih zdravnikov, oblastev, šol itd. Popolnoma je bilo pregledanih 48 družin z 167 družinskimi člani. Zdravniške preiskave pri 1043 osebah, kolikor je bilo prvič pregledanih, so pokazale tuberkulozno infekcijo pri 465 osebah. Pri 299 osebah sicer ni bilo tuberkulozne infekcije, zato pa so bile ugotovljene druge bolezni tuberkuloznega značaja, je 329 oseb je bilo zdravih. Obiskov na domu je bilo izvršenih 274. Pri tem se je ugotovilo, da je 100 stanovanj neoporečnih, ostala stanovanja so bila slaba in nehijska.

Dispanzer je med svoje oskrbovance razdelil 47 temetrov, 13 pljuvalnikov, za desinfekcijo je dal 7.2 kg lizola, in izročil bolnikom 87 komadov raznih zdravil, 4 kompletne postelje, 362 litrov mleka, 225 kg kruha, obleko in obutev ter razna živila. — V bolnišnico je poslal 81, v zdravilišče 22 in drugam 34 bolnikov. Od oskrbovancev jih je umrlo 42 (24 moških in 18 žensk), in sicer vsi za pljučno tuberkulozo.

Ti podatki pričajo o velikem in požrtvovalnem delu protijetičnega dispanzera v Ptuj in dokazuje, kako potreben je bil. Njegovo delo je težko in naporno, boriti se mora z boleznijo, ki se bo dokončno mogla premagati le takrat, kadar se bodo socialne razmere velike večine prebivalstva korenito spremenile.

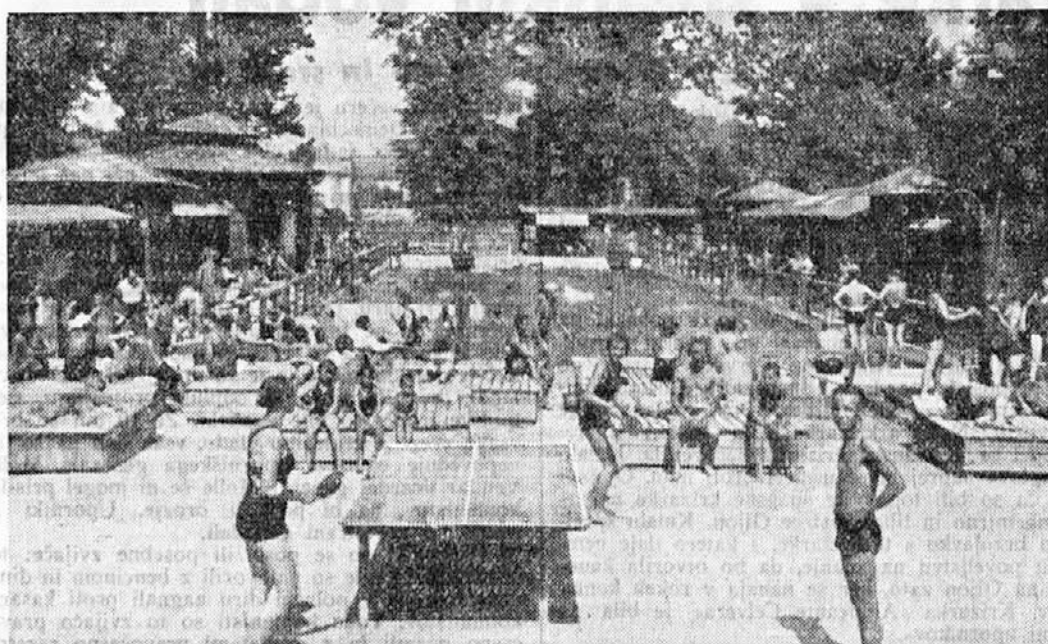
Pljujski protijetični dispanzer nima svojega rentgen-aparata in mora vse svoje bolnike zaradi rentgenske preiskave poslati v pljujsko bolnišnico. To pa je velika ovira za hitro poslovanje dispanzerja. Za uspešno delovanje je torej nabava rentgen-aparata nujno potrebna. Zato se obrača pljujski protijetični dispanzer na vse, ki so dobrega srca, da po možnosti prispevajo, da bi se dispanzer v Ptuj še izpopolnil v dobrobit najbednejšim.

Novomasniki. Veliko cerkveno slavo so obhajali preteklo nedeljo pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. G. Alojzij Horvat iz minorističnega reda je daroval novo sveto mašo. Slavnostno pridigo je imel p. gvardijan Mirko Godina iz Ptuj. — Lepi slavnosti je prisostvovala skoraj vsa fara.

Nova planinska koča v Kamniških planinah

Nekateri napredka željni kamniški planinci že dalje časa dajejo pobudo, da bi se ustanovila nova postojanka in zgradila koča na Velikih podih, kjer bi imeli tudi smučarji pozimi pravi raj. Ker pa manjka denarnih sredstev, se bo v ta namen 19. avgusta predvajal v kino dvorani film »Triglavske strmine«, in je čisti dobiček namenjen v fond za postavitev omenjene koče. Upamo, da bomo nalezli na primerno uvidenost vsega občinstva, na drugi strani pa vsestransko podporo za doseg tega namena.

Plavalne hlačke ali kožuh?

Ljubljana, 13. avgusta.

Samo dva — tri dni kilavega vremena je pregnalo iz ljubljanskih kopališč skoraj vse kopalce. Zadnji čas se je sploh vreme nekako ohladilo, kar ima svoje posledice tudi na ljubljansko »javno« življenje. Tako n. pr. čuti hladno vreme prav dobro gospodinja za vrati »Dajdama«. Tisti, ki so bili prej njeni najvernejši abonenti, hodijo sedaj — mimo, sladoled pa zmrzuje v posodah. Crez noč je izgubil svojo privlačnost.

Ista je na kopališčih: prej dirn-daj, sedaj pa tišina, kakor da voda sploh ni več mokra. Vremenski preroki pa trdijo z vsigurnostjo, da se že v najkrajšem času povrne vreme, — pravcato po-

letno vreme, kakor smo ga imeli pred dežjem in da se z lepim vremenom povrne tudi v naša kopališča živ-zav, kakor nam ga prikazuje gornja slika s kopališča na Kolesiji. Ne povedo sicer strokovnjaki, ali napovedujejo ti vremenski preroki vreme po željah lastnikov kopališč. Sicer pa bi bile to tudi želje kopalcev — in prihodnji dnevi bodo pokazali, ali se vreme ozira na želje kopalcev in lastnikov kopališč ali ne. Saj bi pa bilo tudi škoda, če bi začela počasi izginevati zdrava in sedaj tako uveljavljena ter priljubljena zagorela polt in če bi se na mestne obraze zopet vselila bledolost, na damske pa še posebej puder in sminka. Če bi imelo biti res tako, naj jesensko vreme še dolgo počaka...

Koncertno življenje v povojni Rusiji

Komorna glasba

je bila svojevrsten problem v sovjetski glasbi. Ze leta 1923 so organizirali poseben komorni ensemble »Državni kvartet, imenovan MGK« (Moskovski državni konservatorij), ki so ga sestavljali: D. Cyganov, V. Širinskij, V. Borisovskij in S. Širinskij. Ta godalni kvartet je izvajal staro in novo kvarteto literaturo, kakor tudi cele cikle n. pr.: Beethovena, Schuberta, Čajkovskega. Leta 1927 je nastopil celo v Frankfurtu ob M. in je vzbudil tam veliko pozornost. Ob petletnici kvartetovega obstoja leta 1928 so priredili jubilejni koncert, ki je bil velika slavnost za sovjetsko glasbo. Ostal je vse doslej kot vodilni državni kvartet, imenovan »Gosudarstveni kvartet im. Beethovena« od Beethovenevega jubileja leta 1927 dalje.

Toda vsi kvartetni koncerti so bili prirejeni večinoma po starem načinu za izbran krog poslušalstva. Vprašanje je pa bilo: kako širiti to glasbo med množicami? A malokdo si je bil o tem na jasnem. Zato je bila ustanovljena pri umetniškem oddelku Naškomprosa (Narodni komisarjat prosvete) posebna »Asociacija karmernoj muzyki« (AKM) — Družba za komorno glasbo, ki sta jo vodila T. N. Trofimov in A. N. Drozdov. Leta 1933 je Drozdov priredil javno razpravljanje: »Komorna glasba v delavskih klubih«, kjer je na lastnem delu pokazal, da ni komorna glasba med delavstvom le možna, temveč ima celo prednost, kar se tiče izboljšanja glasbenega okusa in prodiranja v glasbeni organizem, in da jo delavci zelo radi sprejemajo, če ji dodamo primerno razlago.

Solistični koncerti

V Rusiji je danes mnogo solistov in virtuozov iz pred- in porevolucijske dobe. Poslednji so izšli večinoma iz delavskega in kmečkega stanu in so si ustvarili že svoj kolektivni slog. Prva povojna leta so ti glasbeniki neurejeno nastopali in nihče ni dobro vedel, koliko jih je in kakšno je medsebojno razmerje njih sposobnosti. Zato je leta 1928 G. Kogan, znani virtuoz, predlagal v naučni glas-

beni sekciji »Gosud. učenoga sovjeta«, naj bi uprizarili tekmo vseh reproduktivnih sil v SSSR, kjer bi bilo možno pregledati njih število in oceniti njih sposobnosti. Predlog je bil sprejet, toda izvršitev odložena.

Vse to je vplivalo, da so končno priredili meseca maja leta 1933 »Prvo vsevezavno tekmo dovršenih glasbenikov« v Moskvi.

Udeležili so se je pianisti, goslači, čelisti in pevci iz vse SSSR. K tekmovalstvu pa niso pripustili virtuozov iz predvojnne dobe. To je bilo zgorelo. Kajti mladi bi se od starih lahko marsičesa naučili, a stari bi videli, v čem so zaostali in bilo bi mogoče opazovati, v čem je prednost nove oziroma stare šole. Zato pa ni bilo nobene omejitve glede starosti tekmovalcev. Tekmovalce so vse stroke medsebojno, izbira skladb za izvedbo je bila prepuščena tekmovalcu samemu, s čimer je deloma že sam ocenil stopnjo svoje tehnične sposobnosti, istočasno pa je moral s tem pokazati tudi svojo umetniško kakovost.

Izsledki so bili presenetljivi. Izkazalo se je, da nimajo le državna središča dovršene umetnike, temveč da je tudi v oddaljenih pokrajinah Sovjetske zveze mnogo izbornih sil. Zlasti so se odrezali Ukrajinci, medtem ko je devet moskovskih pianistov le eden odnesel nagrado. Dognali so, kateri zavodi so naprednejši in kateri slabši. Najboljše moči je dal Glasbeni inštitut v Odesi. In očitno je postalo, kje je treba iskati dobrih izvajalcev in kam bo treba poslati dobrih vzgojiteljev.

Zanimanje za tekmo je bilo zelo veliko. Zaključnega večera se je udeležila celo vlada in prisodila nagradjenemu po 3000 rubljev. S. Gignels, absolvent Odeskega glasbenega inštituta, pa je prejel 4000 rubljev. Pokazal je izmed vseh tekmovalcev največji napredek v tehničnem oziru, zlasti pa dokaj dovršeno izoblikovanje kolektivnega sloga. Ob koncu tekmovalstva so se udeleženci zaobljubili vladi:

»Mi ne bomo držali križem rok, in bomo dalje delali z istim prizadevanjem ter bomo razvili svojo umetnost v radost naše velike zemlje.« (Dalje sledi.)

Dražbe posestev in hiš se množe

Ljubljana, 13. avgusta.

Pri okrajnem sodišču v Ljubljani je bilo za mesec avgust razpisanih 17 javnih dražb raznih posestev in hiš, med temi 6 hiš v metu samem. Celotna cenilna vrednost je bila določena na 3.172.523 Din. Najnižji ponudek pa na 1.753.698 Din. Nekatere dražbe so bile ustavljene, ker se je dosegel med upniki in dolžniki primeren sporazum in so se dražbe odložile. Na izvršilnem oddelku okrajnega sodišča pa so se dva dni vršile javne dražbe. Razpisanih je bilo 8 dražb. Do prodaje je prišlo v 6 primerih. V enem primeru se ni našel noben ponudnik, v drugem pa je bila dražba še pred določeno uro ustavljena. V sobi izvršilnega oddelka je bil ob dneva pravcati semenj, kajti za nekatera posestva in hiše je vladalo veliko zanimanje. Pojavljala se je med interesiranimi dražitelji velika konkurenca.

Tvrška Schneider & Verovšek v Ljubljani je dražila hišo št. 130 v Dravljah s pritlikinami, ki je bila list I. Cerniča, za 160.000 Din, cenjena pa je bila na 162.000 Din. V Zlebah je bila prodana hišica št. 27 za 4500 Din, cenjena na 5160 Din. Florijan in Ivanki Klemenčič je bila prodana hiša

št. 80 z gospodarskim poslopjem za 80.000 Din. Vse je bilo cenjeno na 145.000 Din. Kupila je hišo s pritlikinami Ljudska posojilnica. Veliko zanimanje je deloma vladalo za hiše in objekte v Spodnji Šiški, ki so bili last Ivana Keršiča. Celoten Keršičev kompleks je bil prodan v treh skupinah. Hiši št. 1 in 3 v Frankopanski ulici in hišo št. 53 na Celovski cesti, vse skupaj cenjeno na 825.000 Din, je dražila Kmetijska posojilnica za ljubljansko okolico za komaj polovično ceno, namreč za 413.170 Din. Bolj živahna je bila dražba Keršičeve hiše št. 48 na Celovski cesti. Ta je bila cenjena na 190.466 Din. Dražil pa jo je trgovec glasbi Breznik Alfonz iz Ljubljane za 202.000 Din. V katasterski občini Dobrava sta bili na dražbi prodana dve parceli, vrt in travnik, cenjeni na 73.000 Din, za 81.000 Din. Obe parceli je dražila tvrška Knez, komandirna družba v Ljubljani. Hiša št. 13 na Grudnovem nabrežju, last Davorina Bizjaka, stanujočega v Florijanski ulici, cenjena na 76.000 Din, je bila prodana za 90.000 Din. Dražila jo je Ljudska posojilnica. Naposled je bilo na dražbi prodano manjše posestvo v ljubljanski okolici, cenjeno na 30.000 Din, za 22.000 Din.

velikimi belimi črkami. Na koncu te deske pa je rdeč krog, v katerem je razvidna oddaljenost dotičnega kraja.

Zeleti bi bilo, da bi tudi drugi cestni odbori posnemali kamniškega, ker je tudi drugod orijentacija nemogoča.

S kolesi na letovišče. — Te dni so dospeli trije dunajski letovičarji v Kamnik s kolesi. Nekaj dni ostanejo tu pri svojih, nakar bodo nadaljevali pot proti Sušaku, odkoder se zopet vrnejo v Kamnik. Pri vožnji semkaj so prekorali državno mejo v Špilju, nazaj se pa vrnejo čez Koroško na Dunaj. V Kamnik so vozili dva in pol dni in je te vrste potovanje gotovo zavidanja vredno, posebno po Avstriji, ko imajo prav do državne meje vse ceste asfaltirane.

Privatni muzej, ki je last veterinarskega inšpektorja g. N. Sadnikarja, si je danes popoldne osebo ogledal Nj. Vel. kralj Peter II. v spremstvu g. podpolkovnika Kokalja.

Vlomilec v planinske koče. Starovasin Lovro, ki je nedavno pobegnil sodnijskemu pazniku, ko ga je vodil od zaslišanja, se je včeraj po 10 dneh sam javil tuk. okraj. sodišču.

Maribor

Potovalna pisarna Putnika opozarja potnike, da biletarna in menjalnica ob nedeljah in praznikih ne posluje. Vozne karte za inozemstvo so veljavne 2 meseca in si jih potniki morejo naročiti par dni pred potovanjem. Tudi vozne karte za tuzemstvo se lahko naročijo 2 dni pred potovanjem. Na ta način se potniki izognejo mučenemu čakanju pred blagajnam na kolodvoru.

Člani Ljudskega odra imajo drevi na odru sestanek. Udeležba obvezna!

Instrukcije. Odsek učiteljskih abiturientov Pedagoške centrale v Mariboru prosi starše, da se za instrukcije obračajo na naslov: Pedagoška centrala, abiturientske zaposlitve, Maribor, Učiteljska šola.

Mariborska policija ima celo zalogo izgubljenih in pozabljenih predmetov, kdor kako stvar pogreša, naj si to zalogo ogleda!

Lastnike koles, ki še nimajo evidenčnih tablic, poziva predstojništvo mestne policije, da se čimprej s prometnimi knjižicami oz. potrdili javijo v sobi št. 10-11.

Katoliška omladina je zopet pričela z intenzivnim delom. Pevski zbor ima vsak torek in petek ob 7 svoje vaje. Dramatski odsek pripravlja za nedeljo, 23. avgusta, Zakrajškovo igro »Pri kapelici«.

Dva požara v Slov. goricah

Sv. Ana v Slov. goricah, 12. avgusta.

Pretekli teden v petek, 7. avg. popoldne je izbruhnil požar v viničarji Ignaca Dokla v Ločnem vrhu, Sv. Benedikt v Slov. goricah. Požar je nastal takole: Viničar Gerotič Vinko in njegova žena sta odšla k kmetu na delo, doma pa sta pustila več otrok, ki pa so se z vžgalicami pričeli igrati in so prižgali eno za drugo. Končno je mlajši deček pognal žarečo vžgalico v streho, da je zanetila požar. Hipoma je bilo vse poslopje v plamenih in požar se je z veliko naglico razširil, ker so bila poslopja s slamo krita. Sosedje so komaj rešili kravo in svinje iz gorečega hleva, ostalo pa je vse zgorelo. Ko je prihitel viničar od kmeta, ki je precej oddaljen od Ločnega vrha, je našel le še pogorišče. Zgorela je stanovanjska hiša, hlev, svinjak, stiskalnica s sodi. Škoda znaša 20.000 Din in je delno krita z zavarovalnico. Požara pa so krivi starši, ki so pustili nedoročene otroke doma in niso shranili vžgalice.

V noči od ponedeljka na torek so zopet zažarele Slovenske gorice nad Sv. Trojico. Pri posestniku Magdici Jožetu je izbruhnil požar in uničil velik hlev, svinjak in stiskalnico. Gasilec od Sv. Trojice se je posrečilo požar omejiti, da se ni raztegnil na druga poslopja in so prav vrsto gasili. Zgoreli so štirje veliki vozovi, več ročnih strojev, orodje itd. Škoda znaša okrog 50.000 Din in je vneznatni meri kriva z zavarovalnico. Požar je bil podtakanjen, a storila se niso izsledili.

Požari na Dravskem polju

Ptuj, 11. avgusta.

Zgornje Dravsko polje posebno pa vasi, ki spadajo v področje občine Cirkovci, je postalo torišče neprestanih požarov. Skoraj ne mine dan, da ne bi bili večji ali manjši požari. Komaj pogasijo gasilci v enem kraju, že jih kliče plat zvona na drugo stran. Tudi preteklo noč so imeli gasilci iz Cirkovcev in Sikolji trudopolno delo. Pri posestniku Rašlu v Sp. Jablanah je krog polnoči začelo goreti in je bila v hipu cela vas na nogah. Ogenj se je z veliko naglico razširil na domacije Jožeta Unuka, Jerneja Beranič in Frangaša. Vsem posestnikom so zgoreli gospodarski objekti do tal. Žrtev ognjenega elementa so vsi nakopirani poljski pridelki ter gospodarsko orodje. Zgorelo je tudi večje število perutnine in nekaj živine. Gasilec iz Cirkovcev in Sikolji se je zahvalil, da ni cela vas postala žrtev požara. Škoda še ni precenjena pa pa zelo visoka in bo znašala krog 150.000 Din. Pri gašenju se je hudo opekla posestnica Elizabeta Unuk in so jo morali spraviti v ptujsko bolnišnico.

Drug požar so imeli v Strigovcih občina Cirkovci. Gorelo je pri posestniku Jožetu Pavku, kateremu je zgorelo gospodarsko poslopje z vsemi poljskimi pridelki vred. Ogenj so pogasili vaščani. Škoda znaša 10.000 Din. Ob času, ko to poročamo, gori zopet na Dravskem polju. Kolikor se da posneti iz ptujskega mestnega stolpa, je torišče požara bližnja Ptujске gore.

Tatvina krave. Posestnik Stefan Vuk v Starošinčih, je imel v svojem hlevu štiri lepe krave. Preteklo noč pa je neznan storilec ukradel iz hleva najlepšo kravo, vredno 1400 Din. Tatu zasledujejo orožniki.

Mezdno gibanje stavbinskih delavcev

Celje, 12. avgusta.

Med celjskim stavbinskim delavstvom in stavbeniki so se začela 4. t. m. pogajanja za izboljšanje položaja stavbinskih delavcev. Prvi skupni sestanek delavcev in podjetnikov je bil v torek, dne 4. t. m., drugi širši pa v torek, dne 11. t. m. Delavci so zahtevali od delodajalcev, naj pristanejo na tako zvani ljubljanski sporazum, nakar pa podjetniki niso pristali in so stavili svoje predloge, na katere pa delavstvo ni pristalo in je proglasilo stavko celokupnega stavbinskega delavstva, ki je v sredo jutraj tudi stavko začelo. Stavki so se pridružili tudi delavci zaposleni pri regulaciji Savinje, stopili bodo pa v stavko tudi stavbinski delavci v celjskem, laškem, konjskem in slovenjegraškem okraju. V Celju je stopilo včeraj v stavko skupaj z delavci, ki so zaposleni pri regulaciji Savinje (okrog 160), približno 400 delavcev, ko bo stavka izpeljana v vseh navedenih okrajih, se bo nahajalo v stavkovnem gibanju okrog 600 do 700 delavcev. Zanimivo je, da se tako zvani ljubljanski sporazum ne razlikuje mnogo od predloga, ki so ga stavili celjski podjetniki. Upati je, da bo prišlo kmalu do sporazuma in da se bodo dela, predvsem pa regulacija Savinje v miru in redu nadaljevala. Delavstvo pri regulaciji Savinje je stopila namreč v stavko, ker se podjetnik Nassimbeni ni držal pred kratkim sprejetih sklepov med obema skupinama in jih kršil.

Hmeljarska sezona se pričinja

Celje, 12. avgusta.

V Savinjski dolini se je začelo po malem z obiranjem hmelja. Še nekaj dni in vsa dolina bo oživel. Prihajati so že začeli prvi hmeljski trgovci, v zelo velikem številu so pričeli prihajati v dolino tudi hmeljski obiranci. V sredo popoldne ob 15.17 je pripeljal iz Grobelnega v Celje poseben vlak, s katerim so se vozili sami hmeljski obiranci, prav za prav obiralce. Obiralce večinoma že prej naročijo posamezni kmetje, ki jih potem tudi odpeljejo na vozovih iz Celja do svojih domov, drugi obiralce zopet peljejo dalje s savinjskim vlakom do postaje, kamor so pač namenjeni.

V prvih dneh španske državljanske vojne

Nemške križarke v španskih vodah

Ko je v Španiji vzplamtela državljanska vojna, so vse velesile hitele pošiljati v njene vode svoje bojne ladje z opravilcem, da morajo štiti svoje državljane, ki bivajo v Španiji. Vso to naglico so velesile narekemale ugotovitve, da državljansko vojno v Španiji neti in z vsemi silami podpira Sovjetska Rusija. Anglija nikakor ni hotela in noče pustiti, da bi se za Portugalsko in za Gibraltarjem ugnezdila komunistična republika, ki bi svojo propagando od tod naprej širila v vse druge kontinente ter s tem ogrožala angleške posesti. Prav tako sta Nemčija in Italija ukrenili vse, da olajšata boj upornikom že iz svojega načelnega nasprotovanja do komunističnega gibanja. Nemčiji je bilo dovolj, da je ugotovila v španski državljanski vojni aktivno delovanje moskovskih odposlancev in je takoj v španske vode poslala tri velike križarke »Deutschland« in »Admiral Scheer« in »Köln«. Pozneje je poslala še nekaj rušilcev ne samo da štitijo nemške podanike v Španiji, temveč tudi zato, da s svojo navzočnostjo te bojne ladje podpro upornike.

Poročevalec »Völkischer Beobachterja« se je s križarko »Köln« odpeljal na to špansko ekspedicijo:

»Moskva je zanetila — tako poroča imenovani poročevalec — v Španiji državljanski ogenj. Angleške, ameriške, italijanske, francoske in nemške vojne ladje brzijo v španske vode, da zaščitijo svoje državljane. V Kijevu se mrzlično pripravljajo nemške bojne ladje. Topovske cevi se nameščajo na svoja prava mesta, vsa artilerija se oskrbuje z municijo, na ladje nosijo vse, kar je treba za dolgo ekspedicijo. Vojaki se niso vedeli, zakaj se pripravljajo, ko je prišlo povelje, da vse križarke odplujejo v Španijo. Se preden so križarke odplule, je nemška vlada intervenirala v Madridu in zahtevala jamstvo in zaščito za svoje državljane. Vendar ladji sta odpluli.«

Vaje na odprtem morju

»Križarki režeja morske valove po Severnem morju. Iz Španije prihajajo vznemirljive vesti: Italijanska ladja je sprejela 400 beguncev, bratomorni boji divjajo, na tisoče mrtvih, velike vrednosti in znamenitosti razrušene in uničene. Ob teh vesteh se na ladji ponovno vežbajo vojaki v vsem, kar utegne od njih zahtevati bližnja bodočnost. Vaje v streljanju, izpolnjujejo se pomanjkljivosti, da bi bila ladja sposobna odbiti sleherni napad s sovražne strani. Z izredno brzino režemo morje proti jugu. Otoki beže mimo nas, bližamo se Angliji. Toda že po dveh dneh smo se začeli približevati Španiji. Ta drugi dan je bilo na ladji vse živo. Vse je bilo v znamenju priprav za pristanek. Vojaki so čistili in preizkušali vse priprave za brezhiben pristanek in zasidranje. Topovi se ponovno preizkušajo in čistijo. Vojaki jih pripravljajo na strel. Tudi strojne puške so postavljene na svoja mesta.«

Uporniki obstreljujejo Gijon

»Tretjega jutra smo z ladje zagledali špansko obalo. Zagledali smo luko Gijon. V njej je bilo zasidranih več ladij, da nam je skoro vstal privid, da so vse vesti o kruti državljanski vojni neresnične. Pred Gijonom se je križarka »Köln« usidrala. Takoj so z ladje spustili poveljniški motorni čoln, s katerim se je poveljnik v spremstvu oboroženih vojakov prvikrat v mirnem času odpeljal na obalo.

Nekaj trenutkov kasneje se je že pokazal na obzoru gost dim. Približeval se je neki parnik. Bila je križarka »Almirante Cervera«. Brezčično nam je poslala pozdrav »Španska križarka Almirante Cervera — Heil Hitler.« Naš komandant je odgovoril: »Nemška križarka Köln — Heil Hitler.« In zopet se je španska križarka zaokrenila. Kmalu pa zaplove naprej in se usmeri proti nam. Opazili smo, da so bili topovi te španske križarke naperjeni na mirno in tiho mesto Gijon. Kmalu sprejmemo brzovsko s te križarke, s katero daje nemškemu poveljstvu na znanje, da bo otvorila kano nado na Gijon zato, ker se nahaja v rokah komunistov. Križarka »Almirante Cervera« je bila na »strani upornikov«.

Komaj je naš poveljnik z nemškim konzulom v luki zopet vstopil v svoj čoln, je nenadno zadela prva salva iz 15 cm topov. Zaporedoma so odmevali topovski strel s križarke, pred pristaniščem pa se je penila voda in divjala v nebo tam, kamor so padale granate. Za naše mornarje, ki se niso bili v nobeni pomorski bitki, je bil to svojevrsten prizor, ki so ga opazovali s posebnimi občutki.

Naša ladja je kljub temu odplula proti pristanišču, da prevzame na krov vse Nemce, ki so se zatekli v to mesto. Nato se je zopet podala na odprto morje in se tam usidrala.«

Granate rušijo komunistične postojanke

»Španska križarka je oddala 74 saliv na mesto. Kmalu smo videli prve zadetke in njih posledice: gost črn dim, kmalu nato zublji in z daljnogledom smo videli že razvaline. Čuli so se kriki ranjenec. Ti so s svojim krikom obtoževali Moskvo. Ena od granat je udarila v glavni hotel in pri tem zadela tudi nekaj Nemcev, ki so se nahajali na cesti. Eden je bil takoj mrtev, pet pa ranjenih. Prestrašeni prebivalci in ranjenci so začeli bežati proti obali. Naši zdravniki, ki smo jih prepeljali na obalo, so morali stopiti v delo. Naši državljani so se vsi naenkrat zatekli na obalo. Naši čolni so čakali nanje. Toda španske oblasti, ki so bile v rokah komunistov, so nam delale sprti nove zapreke. Končno so jih pustili, a pred odhodom so vsakega posebej fotografirali.«

Besni in srditi boji

»Proti večeru je vrgla svoja sidra v luki tudi križarka »Deutschland«. Kmalu so s čolnom pripluli do naše ladje trije voditelji komunistične ljudske fronte. Prišli so s prošnjo, naj naš poveljnik posreduje pri španski uporniški križarki, da preneha z obstreljevanjem mesta.

Padla je noč — z naše ladje so vso okolico in pristanišče osvetljevali reflektorji. Naš poveljnik se ni zanašal na besede ljudske fronte, da nas bodo pustili pri miru. Izogniti se je hotel vsakemu presečenju, da ne bi morda sredi noči nenadno začele iz mesta na našo ladjo padati granate. Toda noč je potekla mirno in je za to križarka »Deutschland« dvignila sidra in odplula proti jugu. Cete ljudske fronte so bile v stiski. Že 10 dni so brez vsake zveze s centralno vlado, vsak dan pa se jim napoveduje ofenziva uporniškega generala Molle. Vendar dosedaj general Molle še ni mogel prisiliti komunistov, da bi položili orožje. Uporniki so mesto od več strani napadali.

Uporniki so se poslužili posebne zvijače: tovrne avtomobile so natovorili z bencinom in dinamitom in jih v polnem diru nagnali proti kasarni komunistov. Toda komunisti so to zvijačo pravčasno opazili in z granatami pravčasno razstrelili te avtomobile. Sedaj bodo uporniki poskušali kasarno podminirati in jo pognati v zrak. Rano jutraj pa smo zopet dobili obvestilo s španske križarke, da bo ob 10. dopoldne ponovno začela streljati na mesto.«

»Za zaščito svojih interesov«

»S prvo zoro sta pripluli v pristanišče dva angleška rušilca, da čuvata angleške interese. Kmalu pa je eden od njiju odplul dalje proti jugu, drugi pa se je zasidral poleg nas. Dopoldne je na našo ladjo pribežalo zopet sedem beguncev, tako da smo jih imeli že 47. Med njimi je bil tudi argentinski konzul s svojo ženo. Nemški konzul pa je ostal v mestu.

Zvedeli smo, da ne bo nobenega begunca več in smo zato dvignili sidra in po sedmih urah pripluli v Santander. Ob vstopu v luko smo najprej opazili krasen grad in krasne nasade okoli njega. To je bil grad za poletne dni bivšega španskega kralja. Mesto leži na majhni višini. Mesto je polno visokih stavb, življenje v njem je drago. Razumljivo, saj je to mesto letovišče španskih bogatašev. Ko smo zapluli v pristanišče, nas je čakala ogromna masa ljudi, ki se je dremala okrog pomola. V luki je bil že zasidran angleški rušilec in ena torpedovka. V luki je bil tudi neki nemški parnik, ki je pripeljal v Španijo več kakor 100 Opelovih avtomobilov. Zaradi vojne pa jih seveda ni mogel oddati. Na to ladjo smo natovorili naše begunce.

V nasprotju z Gijonom v Santanderju nismo opazili nobenih oboroženih ljudi, niti čet. Toda prešli smo obvestilo, da je mesto zelo razburkano, čeprav kaže na zunaj mirno lice. Ko smo pa pripluli že v luko, smo se prepričali o resničnosti tega sporočila. Da bi onemogočili pristajanje tujih ladij, so komunisti porušili vse kamne na pomolih, ob katere se privezujejo ladje. Prav tako so potopili tudi vse boje, to je priprave, ki plavajo po morju in na katere se lahko privezujejo tiste ladje, ki ne morejo v plitvo pristanišče. Pobrli smo naše begunce in odpluli v Bilbao.«

V Bilbao

»Ko smo pluli proti mestu, je priplula za nami v pristanišče še neka francoska izvidniška ladja, ki pa je že po kratkem pristanku zopet pihnila iz pristanišča. Ker je bil tudi ta dan na obrežju popolnoma miren, je poveljnik odredil, da smo ob dveh popoldne sidro zopet dvignili ter se popolnoma približali samemu Bilbao s svojim predpristaniščem Portugalete. Pozno popoldne smo pristali v pristanišču. Kot prva ladja nas je pozdravila ameriška linijska ladja »Oklohamo«, ki pa je že po kratkem času zopet odplula, ker je pač vedela, da bodo tujci pod zaščito naše križarke popolnoma varni. Nato nas je v samem pristanišču pozdravila neka torpedovka in dva angleška rušilca. Z enim od teh rušilcev smo bili že na odprtem morju dalje časa v brezčični zvezi. Da bi se ne ponovil isti primer kakor v Gijonu, je naš poveljnik dosegel, da so se španske vojne ladje, ki so stale poleg nas, obvezale, da nas bodo obvestile deset ur prej, preden bi začele s kakim obstreljevanjem, da bi na ta način mi že prej lahko zaščitili tujce. Tudi tukaj v Bilbao, kakor smo ugotovili, vse mirno. Na krov smo vzeli še večjo množino življenjskih potrebščin, drugače pa smo ostali na ladji. Tudi ta noč je potekla popolnoma mirno.«

Američanka Grace Hatch, edina ženska zastopnica pri olimpijskih tekmah v keglanju.

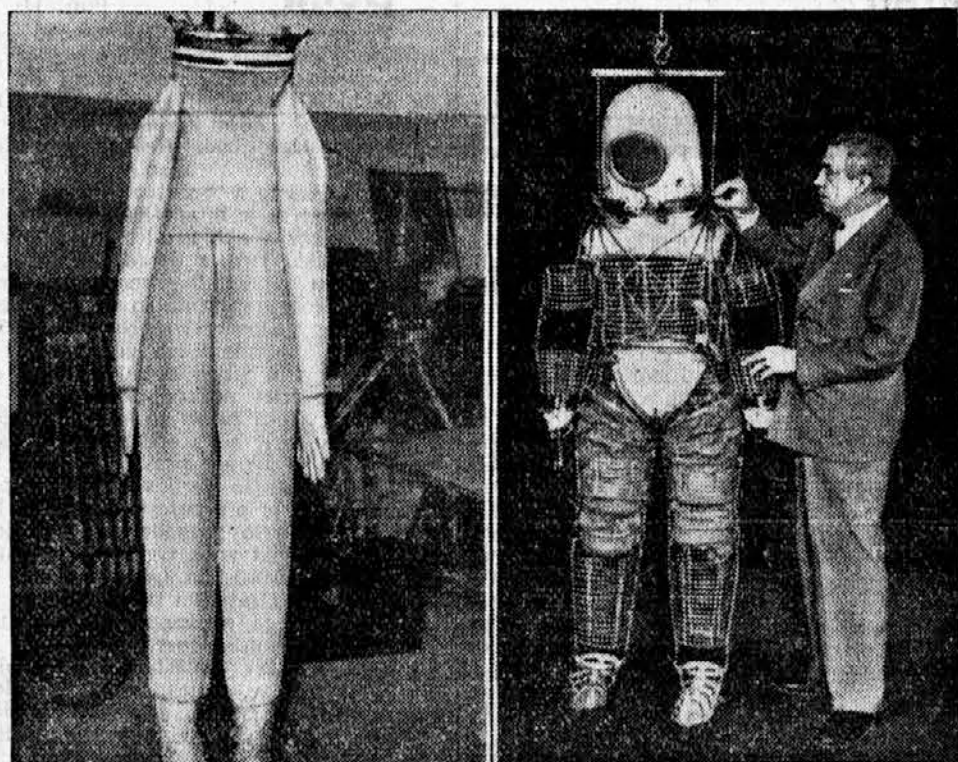
Tagoreova obletnica

Indija je obhajala 75 letnico rojstva Rabindranata Tagoreja. Mnogostranski veleum: pesnik, dramaturg, romanist, književni kritik, socialni in verski učitelj, politik, pedagog in pridigar je bil rojen 1. 1861 v Kalkuti. Evropa ni poznala Tagoreja do leta 1912. Takrat je obhajal 50 letnico in na željo rojakov je objavil nekaj lastnih angleških prevodov svojih pesmi iz bengalsčine. Ta knjižica »Pesem za god« (Gitandžali) je takoj doživela več izdaj in prinesla avtorju mednarodno slavo. Nobelova nagrada je bila izraz tega priznanja. Tudi Tagoreovo polovanje po Evropi in Ameriki je izkazovalo viharno navdušenje. Ljudje so se naravnost tepli za vstopnice k njegovim predavanjem. — V Pragi ga je poslušal in dobro portretiral naš Jakac. Tagoreove pesmi so bile prevedene v vse evropske jezike. Sicer pa pozna Evropa samo drobce njegovega dela. Tagoreove drame, romani in do dveh tisoč poem so spisani v bengalsčini. Pesnik skromno stanuje v mali dedni graščini na deželi. Opustil je politično delovanje in zaman poskušal se priključiti Gandijevemu gibanju. Zdaj je samo vzgojitelj mladine. Vodi lastno šolo, ki hoče zediniti preprosto orijentalno življenje z zapadno vzgojo. Zelo se je zanimal za Jasno Poljano in ga navadno imenujejo rojaki »Naš Tolstoj«.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
SOLSKO ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH OENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Nova obleka za stratosferskega letalca v odprti gondoli. Na levi gumijasta obleka s potapljaškim porivalom, preko katere pride jeklen oklep (desno).

Zeleni pekel

Z omalovažujočim izrazom, katerega mu je narekovala tako preprosta naloga, se je Urjo postavil na bregu v pravo držo. Navidezno je zaporedoma izvajal enake gibe, kakor prej Jose. Bee Mason in jaz sva ogledovala Josejev plen. Nenadno je nekaj zaploskalo in udarilo pred najine noge, tako, da sva se prestrašila.

»Prepozno sem izpustil vrv,« je menil Urjo v zadregi.

Pomagala sva mu odvozljati vrv iz grmovja.

Poskusil je svojo srečo znova. To pot je pa izpustil zanjo prezgodaj. Trnek, vrvice in vaba so mu zleteli daleč ven na jezero. Kot zvesti tovariši smo bredli po vodi. Toda ker je pa prav ta trenutek riba požrla meso na trnku, smo lahko bedasto gledali, kako naglo izginja vrvice v globini.

»Bolje je, da si najprej daš to stvar od gospoda učitelja pokazati,« sem mu svetoval jaz. »En trnek je že šel k vragu.«

Urjo je pametno in modro prezrl zasmehljive iskre v Vacovih očeh. Znova je Indijanec sukal vrv nad glavo, spet je zletel klopčič v jezero.

Ker sem jaz zdaj ostro pazil, sem videl, kakšno napako je naredil Urjo. On je sukal vso roko, namesto, da bi pregibal samo zapetje, kakor je delal Jose Vaca.

Med dnevom smo se vedno bolj in bolj urili. Piranhe so hlastale za vabo kakor tigri in so celo na suhem kazale naravnost preseñteljivo bojevitost. Ena je skoraj brez vsakega napora pregrizla vrv na sredi.

Cez nekaj časa je naš vodnik menil, naj bi rajši pogledali za kakim plenom, ki vzbuja več teka, kakor pa piranha. Čeprav so piranhe užitne, so vendar sestavljene največini iz kosti.

Zato smo šli do širnega močvirja na koncu jezera. Tam smo se zasidrali in vrgli trnke v bičevje. Z opolzkega krova barke, ki je podoben po svoji obliki želvi, je izredno težko zanesljivo vreči trnek. Navzočnost piranh nas je opominjala, naj bomo previdni. Kljub temu pa se nam je posrečilo, da smo ujeli kakih 12 rib iz vrste pacou. Te ribe spadajo med najokusnejše južnoameriške. Pacou je dolg skoraj dva čevlja in živi v potokih in rečnih strugah, ki teko iz močvirij v jezero. Hrani se s sočnimi povodnimi rastlinami. Indijanci iz rodu Bororo, ki prebivajo na severu, ga love s svojih čolnov z ostmi.

Razen tega smo pa ujeli še ribo, ki se imenuje pintado in je zelo zanimiva, ker nikdar ne zapusti jezera. Dolga je skoraj meter, barve pa je temnozeleno. Glavo ima vzbočeno in top nos, ki je precej podoben delfinovemu. Od nosnega hrta ji molita dva gibka, bičevju podobna obeska.

Ko smo se vračali domov, smo tik pod površjem vode odkrili bodičastega ostriza. Te živali imajo sivo oblasto telo in izredno zloben izraz, ki na človeka neprijetno učinkuje.

Njihovi dolgi gibljivi repi, s katerimi silovito otepajo okoli sebe, so pokriti s koščenimi trni, ki se zadere globoko v sovražnikovo telo. Če hoče človek te trne izvleči, ga to silovito boli, ker imajo trni ob robovih nazaj zakrivljene drobne kaveljčke. S kroglo iz revolverja smo splašili rezanje z njegovega spačenega gobca.

Med večerjo je bil Urjo strahovito raztresen. Smejal se je kakor stroj in odgovarjal kar tjavendan. Z roko je pa skrivaj tipal po hrbtu in se drgnil po ramah. Očitno ga je bolelo. Pozneje me je poklical na stran.

»Pridi, prosim, sem in poglej moj hrbet. Nekam neprijetno mi je pri srcu. Komaj da še lahko sedim pri miru.«

Spremlil sem ga v njegovo sobo in se tam seznanil s prostaško garapato. Garapata je ovčja uš, školjkast mrčes s šestimi nogami in z dvema močnim čeljustima, ki sesata kri. Če se prav spominjam, se je 37 teh živalic zavrtalo v Urijevo kožo.

Ko sem začel čutiti tudi jaz nekaj ter se slekel, je Urjo našel na mojem hrbtu skoraj prav toliko število teh krvososov, čeprav mi niso ne prej, ne takrat, ne pozneje povzročale nobene neprijetnosti. Iz kdove kakega razloga so pa Bee Masona pustile pri miru in ga niso nadlegovale. Trdil je, da je njegova kri zaradi neštevilnih čebeljih pikov tako nasičena z mravljično kislino, da je ovčjim ušem njen okus zopr.

Od tega trenutka dalje je važen del naše jutranje in večerne toalete tvorila parada in pregledovanje oddelkov garapat.

Vprašanje o tem, kako se preživljajo ovčje uši, je prav tako skrivnostno, kakor o prehrani komarjev. Ovčje uši prebivajo v gostih klopčičih po kotih palmovega listja in planejo na vsakoogar, ki se upa približati njihovem zakotju. V treh dneh vzrastejo na človeku do velikosti vrabčevega jajca, potem pa nasičene s krvjo padejo na tla. Tam, kjer rasto palme, nahajamo te temnorjave zahrbtnne stvore povsod, celo na takih mestih, kjer se zdi, da ni zanje nobene hrane. Nismo jih našli v pokrajinah, kjer smo vedeli, da že 400 let, od časov Ruffa de Chaveza ni bilo nobenega človeka, in kjer spada tudi divjačina k izrednim redkostim.

Nekega jutra, ko se je vprav danilo, je stopil Bee Mason v mojo spalnico. Pritisnil mi je na čelo gobo in jo iztiskal tako dolgo, da sem se prebudil.

»Ali ljubiš kače?« je poizvedoval.

»Kako?«

»Vprašam te, če ljubiš kače? V trgovini imajo krotkega modrasa. To je neke vrste domača žival.«

»Kaj?«

»Da. Izredno strupena je. Ti jo boš držal nad gramofonom, jaz pa bom njene duševne dražljaje lovil na film.«

Vzravnal sem se v postelji.

»Ko sem se zadnjič udeležoval kot igralec tebi na ljubo, si mi pojasnil, da je tista kačja zverina bila zaspana in nesposobna, da bi se branila. Kar pojdi in prosi Urija.«

Bee Mason je poskusil s prilizovanjem.